

azúrkék háttérből emelkedik ki. A kódex, mely a képet tartalmazza, latin üdvözlő vers Prato toscanai városétól, abból az alkalomból, hogy a város magát Róbert védelme alá helyezte.

Nagy érdeklődéssel várjuk a további köteteket, melyek a miniatura-festészethez nem egy használható adalékot fog szolgáltatni.

—sp —

Barcza Imre *Szent Erzsébet irodalma (Bibliographia Sanctae Elisabethae). Különlennyomat a »Corvina« a magyar könyvkereskedők egyletének közlönyéből.* Budapest, 1907. Pallas részvénytársaság nyomdája. 8-rét. 14 l. Ára 60 fill.

Árpádházi Szent Erzsébet születésének hétszáz éves fordulója alkalmából jelent meg ez a csinos kis füzet, mely a szent életű hercegnő életére vonatkozó irodalomnak lehetőleg teljes összeállítása. Mint minden ilyfajta összeállítás, a *Barczáé* is lehető teljességre törekszik, bár a hagiográfia ismerői bizonyára nem egy adalékkal járulhatnának kiegészítéséhez s adatai helyesbitéséhez. *Barcza* összesen 195 címet sorol fel, melyek egy része a folyó évi jubiláris kiadványokra, alkalmi cikkekre vonatkozik, figyelme az olyan rejtett adatokra is kiterjed, minők pl. a *Magyar népköltési gyűjtemény* VIII. kötetében található, szent Erzsébetet dicsőítő népdalok, a mi illusztrálja az összeállító tárgyszeretétét.

Az egyes bibliográfiai cikkek túlnyomó része a szerző nevének, a mű rövid címének, megjelenése helyének és évének kívül egyéb adatot nem igen tartalmaz. E túlságos szűkszavúságnak azonban úgy látszik az volt az oka, hogy a szerző jobbra másodkézből, a tényleg rendelkezésére álló néhány könyv utalásából volt kénytelen meríteni. Ott ellenben, hol a szóban forgó munkához hozzáférhetett — csak *Toldy* Ferencz 1857-iki kiadását említjük — nem tartózkodik a tüzetesebb leírástól sem és szeretettel mélyed a részletekbe.

A cikkek a szerzők — illetve rendszők — betürendjében követik egymást, a mi ellen nem lehet kifogásunk, bár az ilyenfajta retrospektív összeállításnál az időrendi sorrend a tanulságosabb. Azonban betürendes bibliográfiánál is elengedhetetlen követelmény, hogy egyazon író művei kronológiai egymásutánban sorakoztassanak, mindig az első kiadásból kiindulva. Ezt pedig *Barcza* elmulasztotta betartani. Legjobb példa erre a bibliográfiának *Montalembert*-re, Szent Erzsébet leghíresebb életírójára vonatkozó része, mely az alapvető munka ötödik olasz kiadásával indul meg s az eredeti első kiadását csupán harmadik helyen említi. Szintúgy bibliográfiai szempontból kifogásolható *Barcza* azon eljárása, hogy a *Legenda aurea*-nak csupán harmadik kiadását említi holott, a rendes gyakorlat oly esetekben, midőn valamely mű összes kiadásaira nem kívánunk kiterjeszkedni, az *editio princeps*nek ad

elsőbbséget. Végül csak tollhibának tulajdoníthatom a bollandisták Acta sanctorumának felemlítését, mely tudvalevőleg ezidő szerint november hó első négy napjánál nem terjed tovább s így szent Erzsébet történetét nem is foglalhatja magában. *Dr. Gulyás Pál.*

Baschin Otto: *Bibliotheca geographica. Jahresbibliographie der gesammten geographischen Literatur. Herausgegeben von der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin. Bearbeitet von —. Band XII. Jahrgang 1903.* Berlin, 1907. W. H. Köhl. (Druck von W. Porrmutter.) 8-r. XVI. 518 l. Ára 8 márka.

A jobb későn mint soha elvénél fogva, a folyó évben megjelent XII. kötettel kapcsolatban ismertetjük a berlini *Gesellschaft für Erdkunde* nagyszabású vállalatát, mely lehető teljességre törekedve, az egész földkerekségének legszélesebb értelemben vett geográfiai irodalmáról nyújt rendszeres könyvészeti tájékoztatást. A valóban nagyszabású vállalat tulajdonképen annak a társulat folyóiratában 1853 óta megjelent bibliográfiai összeállításnak a folytatása, melyet a társulat egykori könyvtárosa dr. *Kohner* indított meg s 34 esztendőn keresztül, egész 1887-ben bekövetkezett haláláig, lankadatlan buzgalommal folytatott. Halála nagy veszteség volt a földrajzi irodalom bibliográfiájára. A társulat néhány évig kísérletezett ugyan még más szakkérdéssel, s először dr. *Fromm* (1887—88), majd dr. *Wolfstieg* (1889), végül dr. *Ernst Wagnert* (1890) bízta meg a bibliográfia összeállításával, de állandóan egyikük működését sem tudta biztosítani vállalatának. Ezen való elkeseredésében 1890-ben be is szüntette a könyvészeti összeállítást s a *Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin* 1891 óta már e közlemény nélkül jelent meg. Ez így tartott három éven át, mikor is *Otto Baschin*, a berlini meteorológiai intézet tisztviselője, a félbeszakadt mű folytatására önként kínálkozott. A társulat, melyet a bibliográfia beszüntetésére tisztára külső körülmények kényszerítették, örömmel fogadta az ajánlatot s egyben elhatározta, hogy az új vállalat nem mint a *Zeitschrift* évfolyamainak utolsó füzeté, hanem mint külön kiadvány fog kiadásra kerülni.

Igy jelent meg *Baschin* szerkesztésében 1895-ben a *Bibliotheca Geographica* első kötete, mely a mulasztásokat pótlandó, az 1891. és 1892. évek anyagát ölelte fel. A rendszer alapjában ugyanaz volt, melyet *Fromm* dr. állapított meg az 1887. évben, de több tekintetben bővült és változott. Az első kötet óta évenként pontosan megjelenik egy-egy újabb kötet s mindegyik a négy év előtti szakirodalmat dolgozza fel. Ez a tetemes különbség az egyes kötetek anyaga s a megjelenés ideje között az egyetlen komoly hiánya e páratlan vállalatnak, de bírnak az ernyedetlen szerkesztőnek — épen a legutóbbi kötetben